

Nadere informatie n.a.v. commissiebehandeling raadsvoorstel datagedreven sturing

aan: de raad van de gemeente Hillegom
datum: 14 april 2020

zaaknummer: Z-20-112273
datum collegevergadering: 14 april 2020
portefeuillehouder: Dhr. J. van Rijn
behandelend ambtenaar: Kees Goossens
embargo:

Inhoud mededeling

Tijdens de behandeling van het raadsvoorstel datagedreven sturing in de commissievergadering van 9 april zijn een aantal vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt die voor ons college aanleiding vormen u – in het kader van de raadsbehandeling van dit voorstel op 16 april – nader te informeren.

Functionaris gegevensbescherming.

Tijdens de commissievergadering is door verschillende fracties aangegeven dat zij zorgen hebben over het oppakken van het programma datagedreven sturing terwijl recentelijk bekend is geworden dat de functionaris gegevensbescherming naar een functie elders vertrekt.

In de beantwoording van technische vragen van het CDA over dit onderwerp is aangegeven dat de toevalligheid dat de functionaris gegevensbescherming vertrekt geen rol speelt bij de realisering van het programma. Dit taakveld zal ook in de toekomst binnen HLT worden ingevuld. Daarnaast is juist voor deze zaken binnen het nog te formeren programmteam nadrukkelijk aandacht. Met name dit laatste willen we in dit verband nogmaals benadrukken. Een zorgvuldige wijze van omgaan met privacygevoelige informatie behoort tot de kern van het programmteam. De functionaris gegevensbescherming heeft enerzijds een controlerende rol, maar levert ook een bijdrage in de borging en toetsing op privacy in diverse processen. Dat loopt uiteraard ook door in de periode van (tijdelijke) afwezigheid van een functionaris gegevensbescherming.

Naast de functionaris gegevensbescherming zijn er ook andere instrumenten ingericht ter bewaking van de privacy. Zo wordt elk project getoetst langs de lijn van " *data protection impact assessment*" en de " *ethische data assistent*".

Privacy staat langs verschillende invalshoeken dan ook nadrukkelijk op het netvlies. Wij zijn dan ook geen enkele aanleiding om de tijdelijke vacature van een functionaris gegevensbescherming aanleiding te laten zijn het programma datagedreven sturing te vertragen.

Klankbordgroep, rol gemeenteraad & ethische aspecten.

Naast privacyaspecten spelen in de uitrol van het programma datagedreven sturing en de ontwikkeling van producten ook ethische vragen een rol. " *Veel kan en mag, maar willen we ook alles wat mag?*" Dat is volgens ons de centrale ethische vraag die steeds beantwoord moet worden.

Tijdens de commissievergadering ontstond er een discussie over de rol en positie van de gemeenteraad als het gaat om de bewaking van de privacy en ethische grenzen.

Ook voor ons college en onze collega's in Teylingen en Lisse zijn dit belangrijke zaken en aandachtspunten. Over privacy-gevoeligheid en bewaking van gegevens is hiervoor al het een en ander opgenomen. Een thema dat voor ons en onze organisatie overigens niet nieuw is. Wij werken al sinds jaar en dag met privacygevoelige informatie.

Relatief nieuw is het combineren van data (inclusief data-analyse) waardoor nieuwe (publieke) waarde en informatie wordt gegenereerd. Ethische grenzen moeten daarbij worden bewaakt.

Tijdens de commissievergadering leek een beeld te ontstaan alsof er geen bestuurlijke verantwoordelijkheid zou zijn bij de ontwikkeling en uitrol van producten. In die redenering zou die bevoegdheid bij de deskundigen binnen de ambtelijke organisatie worden belegd.

Niets is minder waar.

In bovenstaande redenering wordt voorbijgegaan aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid van ons college en het HLT-bestuur voor de keuzes die gemaakt worden in de te ontwikkelen producten (inclusief de privacy – en ethische aspecten die daaraan verbonden zijn). Wij zijn als college in het verlengde van het HLT-bestuur verantwoordelijk voor en door u aanspreekbaar op de keuzes die worden gemaakt. Het primaat ligt dus bij het bestuur en niet de ambtelijke organisatie.

Omdat het doorvoeren van het principe van "*datagedreven sturing*" consequenties heeft voor de werk- en bestuurspraktijk is het wenselijk met elkaar de vinger aan de pols te houden over de kansen en mogelijkheden die "*datagedreven sturing*" oplevert. Maar ook welke privacy en ethische aspecten daaraan verbonden zijn en wat datagedreven besturen betekent voor de bestuurspraktijk en bestuurscultuur. Verder is het de vraag over welke instrumenten en analyses wij als college en u als raad wilt beschikken om onze gemeente te besturen.

Om die reden wordt voorgesteld een HLT-klankbordgroep in te richten waarin met elkaar wordt gesproken over de dilemma's en vragen en productontwikkeling.

In combinatie met de toegezegde jaarlijkse voortgangsrapportage heeft uw raad naar onze mening voldoende handvatten uw kaderstellende en controlerende rol vorm te geven.

Personeel.

Tijdens de commissievergadering werd zorg uitgesproken over de bemensing van het programma datagedreven sturing.

Zoals ook aangegeven in de beantwoording van de technische vragen van de CDA-fractie wordt bij de werving van personeel rekening gehouden met de begrenzing van het programma in tijd. Waarschijnlijk zal er gekozen worden voor een combinatie van inhuur van deskundigen met de werving van personeel (met een tijdelijk contract). In de planning wordt er al van uitgegaan dat een deel van het personeel ingehuurd wordt. Als in de praktijk blijkt dat onvoldoende 'eigen personeel' (op tijdelijk arbeidscontract) kan worden ingehuurd en dus meer teruggevallen moet worden op duurdere inhuur zal binnen het programma minder kunnen worden gerealiseerd. Er wordt overigens alle voor in het werk gesteld om een substantieel deel van de formatie-uitbreiding 'op de eigen loonlijst' te krijgen, om zodoende de kennis ook binnen de organisatie te borgen.

Mogelijke kostenbesparing.

Tijdens de commissievergadering is gevraagd om inzicht in mogelijke kostenbesparingen.

Zoals wij ook hebben aangegeven in de beantwoording van de technische vragen van GL is niet eenvoudig om aan de voorkant de besparingen te kwantificeren en daarvoor nu al bedragen te kunnen noemen. Zo kost een monitor rondom duurzaamheid ca € 10.000,- per rapport (overigens een statische momentopname). Als vanuit het programma DGS een dergelijke monitor zelf kan worden opgesteld kunnen dergelijke kosten worden bespaard en bestaat de mogelijkheid een meer dynamisch inzicht te krijgen.

Verder is in de toelichting bij het raadsvoorstel het volgende aangegeven:

"Datagedreven sturing leidt tot efficiencyverbeteringen in de organisatie. Als het gaat om de noodzaak om op korte termijn te starten met het programma datagedreven sturing mag het efficiency effect niet onvermeld blijven.

Het programma datagedreven sturing investeert ondermeer op het (digitaal) ordenen en ontsluiten van gegevens. Goede voorbeelden daarvan zijn "de monitor sociaal domein" en het programma "ondermijning". Door de digitaliseringsslag wordt voorkomen dat steeds opnieuw handmatig dezelfde gegevens moeten worden verzameld.

In dit verband mag ook niet onvermeld blijven dat bij onderlinge uitvraag naar gegevens (ook intern binnen de eigen organisatie) nogal wat tijd gemoed is met de vraag of en zo ja tot welk niveau de informatie met elkaar kan en mag worden gedeeld. Overigens terecht, omdat we binnen de organisatie bescherming van de privacy en het volgen van de regels uit de AVG hoog in het vaandel hebben staan. Inzet die beter en anders aangewend kan worden als gegevens automatisch worden verwerkt volgens vastgestelde en ingesloten proces- en protocolafspraken."

Lopende het programma zal de voortgang van het programma worden geëvalueerd en zullen, daar waar dat aan de orde is ook eventuele besparingsmogelijkheden in beeld worden gebracht. Het is overigens verstandig niet aan de voorkant al nadrukkelijk rekening te houden met een in te plannen kostenbesparing. Naast het feit dat pas besparingen kunnen worden gecalculeerd afhankelijk van de resultaten van het programma, bestaat in de praktijk bij succes van dergelijke programma's dat de behoefte bestaat om de beschikbare (financiële) ruimte eerder aan te wenden voor meer kwalitatieve informatie dan voor besparing op de kosten.

In het kader van de evaluatie van het programma zullen daarover met elkaar (ook in HLT verband) afspraken moeten worden gemaakt. Indien en nadat door de drie HLT gemeenteraden wordt besloten tot het opstarten van het programma datagedreven sturing (DGS) zullen (in HLT verband) evaluatiecriteria moeten worden vastgelegd. Dergelijke evaluatiecriteria worden besproken in de in te stellen klankbordgroep.